

CITIZENSHIP: IDENTITY OR CULTURAL ATTRIBUTE?

CETĂȚENIA: ATRIBUT IDENTITAR SAU CULTURAL?

ȘEVCENCO Violeta, studentă, Specialitatea: EMREI

Academia de Studii Economice din Moldova

Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md

e-mail autor: violeta.sevcenco01@gmail.com

***Abstract:** At the present stage, when the phenomenon of migration is more and more frequent, there is also a need for citizenship of another state. Contemporary citizenship is more than a status offered by the state. You get a passport, you can vote, you are called to the protection of the state". One way, among many others, of how citizenship was understood until recently: through the relationship between citizens and the state, clearly defining the rights and responsibilities of both. Citizenship means putting into practice a moral code - a code that is concerned with the interest of others - based on personal development and voluntary cooperation rather than on power the state.*

***Key words:** Citizenship, dual citizenship, statelessness, EU citizenship, acquisition.*

JEL CLASSIFICATION: R2, R3, K4, Z1

INTRODUCERE

Cetățenia este acea calitate a persoanei fizice ce exprimă legătura politico-juridică permanentă nelimitată în timp și spațiu dintre această persoană fizică și statul respectiv. Calitatea de cetățean atribuie persoanei date plenitudinea de drepturi și obligații reciproce stabilite de Constituție și legi. Articolul dat are ca obiective analiza procedeeului de obținere, retragere și redobândire al cetățeniei, analiza fenomenului „cetățenie contra cost” și definirea conceptului de cetățenie multiplă și cetățenie europeană.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Cetățenia este apartenența legală a unei persoane fizice la un stat. Regulile care sunt legate de cetățenie, se aplică pe cât posibil și asupra persoanelor juridice. O persoană deasemenea poate avea mai multe cetățenii. Cetățenia apare în 2 ipostaze: ca instituție politică în dreptul obiectiv; ca o condiție juridică (statut) în dreptul subiectiv [1].

În prima accepțiune: cetățenia reprezintă un ansamblu de norme juridice ce reglementează raporturi sociale grupate în jurul necesității de a asigura plenitudinea drepturilor și obligațiilor prevăzute de constituție și legi acelor persoane care, prin sentimentele și interesele lor, sunt strâns legate de destinele statului respectiv. Fiind o instituție complexă, este o instituție a dreptului constituțional, menționează I. Deleanu întrucât: a) este o expresie a suveranității politice. Statul pe temeiul suveranității lui stabilește statutul juridic al cetățenilor săi; b) numai cetățenii au dreptul să participe la executarea puterii în formele instituționalizate ale democrației directe (sufragiul, referendumul, inițiativa populară) sau în ale democrației reprezentative

În a doua accepțiune: în acest sens ea se axează pe ideea de subiect de drept a cărei poziție juridică în cadrul unor anumite raporturi o caracterizează și numai aici se vorbește de cetățenia unei persoane (ex. dobândirea și pierderea cetățeniei).

Dobândirea cetățeniei se bazează pe 3 principii: jus sanguinis (dreptul sângelui); jus soli (dreptul locului, a teritoriului pe care s-a născut o persoană); naturalizare sau acordarea cetățeniei la cerere. În legătură cu aceste principii s-au creat diferite metode de dobândire a cetățeniei: naștere, recunoaștere, înfiere, redobândire, naturalizare.

Procesul de redobândire al cetățeniei este unul mai îndelungat și complex. Pentru a redobândi cetățenia Republicii Moldova, trebuie să oferiți suficiente dovezi că aveți acest drept. Cele mai puține obstacole vor exista pentru o persoană care s-a născut în Republica Moldova, față de cei care s-au născut în altă țară sau au rădăcini moldovenești. Dar nu fiecare poate conta pe redobândirea cetățeniei. Mai este luată în calcul reputația în societate. Un obstacol poate deveni sentința de condamnare sau

altă informație ce lezează reputația unei persoane oneste.

Dar pe lângă aceste 2 noțiuni, există și fenomenul cetățeniei de onoare, care este acordată unor cetățeni străini pentru serviciile deosebite aduse țării și națiunii respective. Acordarea titlului de cetățean de onoare este de competența parlamentului, care hotărăște la propunerea guvernului. Fiind un titlu onorific, cetățenia de onoare acordată nu are nici un efect asupra statutului juridic al cetățeanului străin. El rămâne cetățean al statului căruia i-a aparținut și înainte de acordarea cetățeniei de onoare și nu este considerat ca având dubla cetățenie. În Republica Moldova cetățenia de onoare nu se acordă [4].

Analizând modalitățile de dobândire/redobândire a cetățeniei, trebuie de menționat că aceasta poate fi și pierdută. Aceasta este posibil doar în două cazuri, când persoana singură renunță la cetățenia unui stat în folosul cetățeniei altui stat, sau cetățenia îi este restrasă acestui cetățean.

Renunțarea la cetățenia Republicii Moldova se aproba persoanei care a împlinit vârsta de 18 ani, cu excepția cazului în care:

- nu va prezenta adeverința deținerii sau dobândirii cetățeniei unui alt stat, ori garanția dobândirii unei alte cetățenii. În cazul în care persoana căreia i s-a aprobat renunțarea la cetățenia Republicii Moldova, în pofida garanției, nu va dobândi cetățenia unui alt stat, adică va deveni apatridă, partea din decretul Președintelui Republicii Moldova privind aprobarea renunțării la cetățenia Republicii Moldova referitoare la aceasta persoană se va abroga în modul stabilit;

- a primit ordin de chemare sau se află în serviciu militar în termen sau de alternativă, cu condiția deținerii unui domiciliu legal și obișnuit în Republica Moldova.

Retragerea cetățeniei Republicii Moldova poate fi retrasă printr-un decret al Președintelui Republicii Moldova persoanei care:

– a dobândit cetățenia Republicii Moldova în mod fraudulos, prin informație falsă sau prin ascunderea unui fapt pertinent;

– s-a înrolat benevol în forțe armate străine;

– a săvârșit fapte deosebit de grave prin care se aduc prejudicii esențiale statului.

Retragerea cetățeniei Republicii Moldova persoanei nu produce nici un efect asupra cetățeniei soțului și copiilor ei.

Dar există cazuri când cetățeanul a renunțat la cetățenie și nu a obținut cetățenia altui stat, în această situație el devine apatrid [2]. Și în consecință apare și migrațiunea ilegală în alte state.

CETĂȚENIA CONTRA COST. Programe care oferă investitorilor străini posibilitatea obținerii cetățeniei există de multă vreme în Europa. Marea Britanie este una dintre primele țări care a elaborat un asemenea proiect. Din 2012 până în prezent, concurența a crescut: numeroase state europene luptă pentru atragerea imigranților. În 2013, guvernul maltez a lansat o inițiativă legislativă intitulată „Individual Investor Program” prin care contra unei anumite sume de bani poate fi obținută cetățenia. Conform acestei legi, persoana proaspăt naturalizată nu trebuie să fi locuit pe teritoriul Maltei înainte de depunerea cererii. Celelalte state membre ale UE au reacționat imediat. „Portița malteză” nu era deloc în conformitate cu regulile generale de acordare a cetățeniei, trebuie să existe o legătură reală între țara adoptivă și străinul care-i solicită cetățenia. În cele din urmă, Malta a fost nevoită să impună o ședere minimă de 12 luni pe teritoriul insulei înaintea acordării cetățeniei.

În 2017, conform unui proiect de lege, lansat în parlament, străinii vor putea obține cetățenia R. Moldova dacă, pe lângă recunoașterea Constituției și cunoașterea limbii române, vor deține în băncile comerciale din R. Moldova nu mai puțin de 1 milion de Euro, bani de care să nu se atingă primii 3 ani de la acordarea cetățeniei.

Deasemenea în 2017 guvernul Republicii Moldova a emis o hotărâre, care prevedea modificări și completări ulterioare în legislația statului, în scopul implementării Programului privind dobândirea cetățeniei Republicii Moldova prin investiție [1]. Acesta presupunea că valoarea minimă a contribuției nerambursabile la Fondul de investiții publice pentru dezvoltare durabilă pentru un solicitant unic ce a împlinit vârsta de 18 ani constituie echivalentul a 100 mii de euro. În cazul în care cererea de participare la program este depusă de către un membru de familie (în continuare – solicitant principal), va fi achitat echivalentul a 100 mii de euro pentru Solicitantul principal, precum și o sumă

suplimentară de 15 mii de euro pentru fiecare membru adițional de familie eligibil al solicitantului principal (soț / soție, copii, părinți). În cazul unei familii compuse din 5 sau mai multe persoane, inclusiv solicitantul principal, va fi achitat doar echivalentul a 155 mii euro pentru întreaga familie. Însă acest proiect a fost anulat.

Tab. 1 Cetățenia contra const- experiența internațională

Țara	Anul lansării	Investițiile minime	Cerințe pentru obținerea vizei de reședință	Perioada obținerii cetățeniei
Cipru	2011	2.5 milioane €	Lipsesc	Imediat
Bulgaria	2009	500 000 €	Lipsesc	5 ani
Franța	2013	10 milioane €	Lipsesc	5 ani
Ungaria	2013	250 000 €	Lipsesc	8 ani
Portugalia	2012	500 000 €	7 zile/an	6 ani
Spania	2013	500 000 €	Lipsesc	10 ani
Marea Britanie	1994	1 milion £	185 zile/an	6 ani

Sursa: Preluat de autor din sursa: <https://www.caleaeuropeana.ro/care-sunt-statele-care-ofera-cetatenie-contracost/>

În tabelul 1 observăm că cetățenia prin investiții sau contra const, este o practică populară la nivel global. În așa mod pentru a obține o viză de reședință avem nevoie doar de o sumă suficientă de bani, pe când pentru a obține cetățenia este necesar o perioadă îndelungată de timp, în medie 5-6 ani.

CETĂȚENIA EUROPEANĂ. Cetățenia europeană este un concept recent (consacrat de Tratatul de la Maastricht din 1992) născut dintr-o idee mai veche (datând aproximativ din anii '40) [3]. Conform Tratatului:

Cetățenia europeană nu înlocuiește cetățenia națională, ci o completează; Cetățenia europeană o deține orice persoană care are cetățenia unuia din statele membre ale UE.

Fiind cetățean UE, beneficiazi de o serie de drepturi: dreptul de liberă circulație și de stabilire în Statele Membre; dreptul de a beneficia pe teritoriul unui stat terț (stat care nu este membru al Uniunii Europene) protecție consulară din partea autorităților diplomatice ale unui alt Stat Membru; dreptul de a alege și de a fi ales în Parlamentul European și în cadrul alegerilor locale în statul de rezidență; dreptul de petiționare în Parlamentul European și dreptul de a depune, la Ombudsmanul European, o reclamație cu privire la funcționarea defectuoasă a instituțiilor comunitare.

Dar contrar prevederilor teoretice, aplicarea și evaluarea celor 5 categorii de drepturi stipulate în Tratatul de la Maastricht, întâmpină totuși în prezent anumite piedici sau limitări decurgând din realitățile politice. Astfel, exercitarea de către un cetățean a dreptului de **liberă circulație** pe teritoriul altui stat membru decât cel de reședință permanentă, poate fi interzisă din rațiuni de securitate și sănătate publică.

Tratatul de la Amsterdam reflectă noi completări asupra cetățeniei europene, care clarifică legătura între cetățenia națională și cea europeană.

Însă, ceea ce aduce nou Tratatul de la Amsterdam, în comparație cu Tratatul precedent, este faptul că subliniază importanța protecției drepturilor fundamentale, condamnă orice formă de discriminare și recunoaște dreptul la informație și protecția consumatorilor.

Prin Tratatul de la Amsterdam, se garantează respectarea drepturilor fundamentale, care a extins jurisdicția Curții de Justiție pentru a asigura respectarea drepturilor și libertăților fundamentale de către Instituțiile Europene.

CETĂȚENIA MULTIPLĂ. Sunt țări care nu permit decât o singură cetățenie, dar și cele care nu impun nicio limită numărului cetățeniilor sau naționalităților deținute. Spre exemplu în *Belgia*, nu există o limită pentru cineva care primește cetățenia și care le poate păstra pe cea sau cele de dinainte. În schimb, odată căpătată cetățenia belgiană, persoana nu mai poate solicita o alta, a unei alte țări. E ca și cum s-ar considera că cetățenia belgiană constituie apogeul periplului identitar. *Austria, Luxemburg, Elveția*, state care nu se definesc ca naționale și nu compar ca state înrudite ale unor minorități etnice (kin-state, kin-minority), nu admit dubla cetățenie și nici nu cuprind în legislația lor

prevederi despre posibilitatea acordării cetățeniei lor conaționalilor de peste hotare. În *Polonia*, cetățenilor polonezi nu le poate fi recunoscută oficial calitatea de cetățeni ai altui stat. Însă deținerea unui al doilea pașaport este tolerată. Cu toate acestea, cetățenii polonezi nu pot invoca cetățenia străină pe care o dețin pentru a se sustrage de la îndatoririle civice care le revin. Iar *Ucraina* nu recunoaște dubla cetățenie. În conformitate cu legislația actuală, cetățenii ucraineni recent naturalizați, trebuie să renunțe la alte cetățenii în termen de doi ani. Alte țări din Europa Centrală și de Est manifestă deschidere față de dubla cetățenie, precum România, Republica Cehă, Bulgaria, Serbia și Croația.

CONCLUZII

În urma cercetărilor efectuate, putem afirma că cetățenia este legătura politico-juridică dintre persoana fizică și statul. Cetățenia poate fi dobândită prin jus sanguinis (dreptul sângelui), jus soli (dreptul locului, a teritoriului pe care s-a născut o persoană) și prin naturalizare sau acordarea cetățeniei la cerere. Deasemenea cetățenia poate fi retrasă de către stat, sau cetățeanul singur poate refuza în folosul altei cetățenii.

Însă procesul de obținere a cetățeniei nu decurge mereu pe căi legale, deseori sunt folosite metode ilegale, mită pentru a dobândi cetățenia unui stat. Deasemenea în spațiul european este des utilizată practica obținerii cetățeniei prin investiții. În așa mod persoana investind o sumă stipulată de stat în economia acestuia, poate obține viza de reședință, sau cetățenia.

Totodată putem obține cetățenia mai multor state, devenind avantajăți, deoarece avem acces la libera circulație între state. Dar nu toate statele admit dubla sau multipla cetățenie. Sunt state care acceptă doar o singură cetățenie, iar altele nu pun nici o limită, persoanele având posibilitatea să dețină un număr nelimitat de cetățenii.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

- [1] Legea cetățeniei Republicii Moldova din 02.06.2000.
https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=114102&lang=ro
- [2] Legea Republicii Moldova cu privire la statutul juridic al cetățenilor străini și apatrizilor în Republica Moldova. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=64289&lang=ro
- [3] Bîrzea C., Cetățenia europeană, POLITEA- SNSPA, 2005.
- [4] Arseni Al., Suholitco L., *Cetățenia – o nouă viziune și reglementare europeană*, Litera, Chișinău 2002.

Coordonator științific: HACHI Mihai, dr., conf. univ.
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail: hachi.mihail.gheorghe@ase.md